

u sv. Vičenti zatvorili pristup u sve javne prostorije pače i u privatne kuće, da dr. Doblanoviču nebijase dozvoljeno ići u kuću njegove eestre, nit samom interpellantu niti njegovim nekim sumišljenikom u kuću Giorgisa, i da su biraići bili po zandari odstranjeni iz te kuće; da je ponovno imenovan kotarski komisar na predstave Talijana o nejednakom postupanju sa strankami i na tobožnje pretjete umorstva sa strane Hrvata i na njihovo obuzdajno odgovorao sa micanjem ramena i sa posprdnimi izgovori; da su nadalje sve te odredbe protizale iz osobnih razloga od kotarskoga poglavara puljskoga.

Ovdje moram opetovano opaziti, da su u vrijeme ovih izbora obie stranke bilo skrajno razdrazene i jedna na drugu strastveno krvne bile, pošto su u ovih o bih biraićih izbori obavljani dne 24. istoga mjeseca morali biti po kotarskomu glavstvu uništeni, tako da se bijase bojati, da predstojeća dva izbora izbornika neće se moći obaviti, ako se neupravni najveći obzir, bez obziļjnoga sukoba stranki nit bez bunjenja javnoga reda. S toga je kotarski glavir i izborni komisar imao dvostruku zadaću, s jedne strane uzdržanje reda, s druge zaprijetenje nasilnoga izbornoga uplivanja.

U tu svrhu naredilo se je prije svega, i to u sporazumku sa obćinskim načelnikom, da se zatvoro krćma nalazeće se blizu izbornih prostorijah. Već obzirom na razdraženost biraića bila je to njera potrebna, pri čem valjalo je još u obzir uzeti, da bijase u izbornom mjestu seljaka iz obćine Sv. Vičenti i iz susjednih obćina, koji neimajuju izbornoga prava, i na kojih se je vidjelo, da će kod eventualnoga nereda sudjelovati. Moglo se je očekivati, da će se to življji zasjesti u jednoj ili drugoj krćmi, i da će timom ugrinjati, došav u doticaj sa protivnici, početi raditi i izazivati. Osobito bilo se je bojati, da će se dati povesti na nasilna činove, ako izbori izpadnu nepovojno za njihovu stranku.

Tvrđnja, da je dr. Doblanovič bio zaprieten doći u stan svoje sestre, žene Karla Giorgisa, neima po izvidih stvarnoga temelja, jer je njihova kuća daleko od trga i izbornih prostorijah. U toj kući imali su talijanski agitatori svoj glavni stan, namjerom, da usupor preduzetih mjera, idu na trg pridržan za biraiće, i da pod izlikom, da ulaze i izlaze, razpredu agitaciju među biraići, pošto su vrata te kuće posve blizu vrata izbornih prostorija, i pošto se je moralo proći po zatvorenom trgu, ako se je htjelo do nje doći.

Kad su k tomu spomenuti agitatori poduzeli, da biraiće zavedu sa obećanjima u tu kuću, dapače i da jih u nju uvedu i da njim dadu obilno piti, što je izazvalo među biraići svr to veću zlovolju, s koje bi bilo lahko došlo do činova, smatrao je izborni komisar shodnim, da zabrani prihod k rećenoj kući i da zahtjeva, da se u njoj sakupljaju biraići, kakvih 20 muzeva, koji bijahu vinom razdraženi i dielomćno pijani, iz kuće odstrane. To se je bez prigovora i dogodilo. Ali niti tada nebijase zabranjeno pripadnicom kuće, nit osobam njim bližnjim u kuću unilaziti.

Što se tića tužba i predstava talijanskih pristasa, na koje da je izborni komisar odgovarao sa micanjem ramena i dak sa posprdnimi izgovori, ja sam u stanju označiti to kao navod, koj neodgovara činjenicam.

Kako u predvećer tako i na dan izbora bilo je mnogo gospode, imenito zemaljski prijatelj dr. Gambini, neutraljivo u tom, da sile na odlučne mjere za osobnu sigurnost i na odvraćanje od navala, pri čem su razuznali nevjerojatne glasove o pretjajah umorstva, ob obuzdanih napadajih i sićno. Izaslan čimovnik nije mogao na ino, nego da takove viesti označi kao pretjerane, i da u obće miri i uvjerava, da su se poprimile svrsi shodne mjere.

U istini predusrela se je preduzetimi naredbami u izbornih mjestih izgrade svake vrsti. Što se posebice tiće prijave dr. Gambinija, da se je dne 29. oktobra u Smoljanjih napalo kamenjen na Talijane, poveća se je sudbena iztraga proti zloćincem na temelju preduzetih izvida.

Da bi bili hrvatski biraići došli u izbornu mjesto obuzdani, kaošto to tvrde gospoda interpellanti, nit to neodgovara istini. Kod jednoga jedinoga biraića našlo se je revolver. Mnogi biraići pak nosili su obićajne batine, rad česa se je naredilo, da jih moraju odložiti prije, nego li udju u izborne prostorije. Ako je konačno kotarski glavir pl. Conti, s uzroka, što neima u Sv. Vičenti ljeknika, naredio, da dodje tamo vodnjanski obćinski ljeknik dr. Bembo, to bi ja označio kao čin obzira, koji je stanje stvari odpravilo.

Iz toga obrazloženja nebi izvodi visoka kuća uviditi, da ono, što se je predhacilo imenovanomu kotarskomu glaviru i odlaslanomu izbornom komisar u neima stvarna temelja, da bijahu njihove naredbe u odnošnjih utemeljene i da se timi naredbami nije nit povriedilo zakona, nit škodilo slobodnomu pravu izbora. S toga moram sumnjicijna odnošena se na nepriistranost spomenutih činovnika najod-

lućnije odbiti, i nenalazim potrebitim, da dadem dalje naredbe u smjeru naznaćenom po gospodi interpellantih.

DOPISI.

Buzet, 20. maja 1892.

Molim vas, gosp. uredniče, uvristu u dićnu „Našu Slogu“ ovih par redaka o uđiteljakom zborovanju dne 19. maja u dravnom našem gradu.

Pošto nije o. kr. oblast dozvolila, da bude zborovanje javno, sabralo se je uđiteljstvo u sobi ovdajšnje hrvatske učione, koju se je u ovu svrhu dobrohotno ustupilo. Predsjednik gosp. Miroslav Anžlovar, konstatovav dostatni broj članova, otvorio u 10 sati skupćinu. Toćke dnevnog reda među ovdje razglabati, pošto nebi to sve dićace zanimalo, samo ću zabilježiti nekoje i za širu čitalačku publiku zanimivo orćio. Znamenitija toćka bijase svakako 3. : „Svećani govor u proslavu tritogodišnjice Jana Amosa Komenskoga“. Gospodin Krato Bugatec podao nam je u dovrćenoj alići život i rad tog svjetovno-slavnog Čeha. Potanko opisao nam je njegove zasluge za obuku i školstvo. Jan Amos Komensky je posvuda pričao živu pedagogićku istinu : „Njeco mora se najprije u materinskome jeziku podučavati, a kasnije, na temelju materinskoga jezika, može se učiti i tuđjih jezika. Gosp. Bogatec nabrojio je zatim znamenita djela Komenskoga, koja su u sve skoro europske jezike provedena.

Iz izvješća predsjednika valja mi sliedeće navesti. Ime društva glasi : „Slovensko uđiteljsko društvo za koparski kotar“. U lanjskoj glavnoj skupćini predloženo bijase, neka bi se, pošto ima društvo i hrvatskih uđitelja, promjenilo ime društva u : „slovensko-hrvatsko“ itd. Predlog bijase primljen jednoglasno ali više oblasti nisu toga odobrilo, jer za tu promjenu nisu glasovale dvie trećine članova, kojih lani na skupćini bilo nije, i žalibože ni ljetos se nije moglo zbog istog nedostatka ovo predložiti. Iz ovoga može se erpiti žalostnu istinu, da uđitelji malo mare za ovo po njih jako važno društvo. Istaknut moram takodjer, da nije bilo na ovoj skupćini nijednog uđitelja hrvatske narodnosti, akoprem jih ima više u ovom kotaru.“ (Izazeti valja hrvatske pomoćne uđitelje-svećenike, koji su se pozivu u „Našoj Slogi“ u potpunom broju ozavljali).

Po iscrpljenom dnevnom redu zahvalio se predsjednik prisutnim članovima na ućestvovanju te saključio zborovanje u 2 sata popodne pozvav prisutne da uzklidnu Njegov. Volićanstvu trokratni živio, čemu se skupćinari odnovećeno odazvali.

Po svršenom zborovanju uputili smo se svi u prijatno, narodno selo — Sveti Martin na skupni objed k ćolik-nerodnjaku i obćinskom zastupniku gospodinu Jakovu Dračiću. Sabralo se ovdje i više naših rodoljuba kao gg. Sanković, Matijević, Nedoljko Flago, Antu Flago i dr. a njima na ćelu načelnik grada Buzeta i enborski zastupnik gosp. Fr. Flago.

Pošto se je moralo sa dnevnog reda izpustiti pjevanje, nastavio se iato ovdje uz kapljicu izvrsnog vina iz poznate kobne narodnjaka Ošeta. Kraska pjesma dra. G. Ipavca : „O tritogodišnjici J. A. Komenskoga“ opotovala se više puta. Novi predsjednik gospodin Krato Bogatec nadzradio je prisutne goste, a zahvalio se je u ime gostova gosp. Fr. Flago, to nadzradio uđiteljstvu zanosnimi riećmi.

Predsjednik proćita došlo brojavje i listove, koji neka ovdje sliede :
Trat. Utokao nam vlak. Žalimo voćme. Izprićajte. Posdravljamo svećrdno dićno prosvetloće puka, njihova lać razpršila stoljetna tuma. Uskorila pjesnikova : „Zora puca, bit će dana“.

Dr. Trinajstić, prof. Čubretović.

Trat. Dićne pionire narodne prosvjete pozdravlja srćaćno u srcu naše Istre Mandić.

Matulje. Sjedinenjimi silami napred prosvjetom u maglovitj istini. Slava Komenskome! Živili pobornici bratske, hrvatske i slovenske uzajamnosti i sloge.

Uđit. društvo kotara Voloko. Predelj. Butković.

Sežana. Vse svedeno uđiteljstvo vseh narodov proslavlja po svojih moćih najšćionajšćega volouma, prvoga uđitelja narodov, vzvićenoga apostelja ljubozni doćlovaćva, prvoga pedagoga J. A. Komenskoga. Živelo tako svedeno uđiteljstvo!

*) Nemoćemo odobriti tu nezarnost i nekolegijalnost gospode uđitelja Op. Ured.

Da se Vaša slavnost u to plemonito svrhu najodtoćojše, najkolegijalnejše i za uđiteljstvo najćastnejše vrćila bude, eom već kakor prepričan, ker Vi ste prvi meaj uđiteljstvom u tućneje a zavećenoj Istri-semilji, ki stopate naustraćeno in eumorno korak sa korakom u kole borteljev sa pravo svobodno in omiko. Bog Vas pošivil Živela brataka uđiteljaka vzajemnost!

Odbor uđit. društva za sećanski okraj. Predsjednik: Kanto.

Doapjelo je i inih listova, medju njimi i ućitelja u rovinjakom Selu gosp. Žiže.

Razveselilo se društvo još većma, kad su doapjeli i svedeni go. Vrančić, Brosovčić, Nedovod, Haćek, a na ćolu jim pred. gospodin dekan Kalica u naše kolo. Pjesme sliedile su napitnicam doćasne noći. Medju napitnicami spominjem onu gosp. Anžlovara svedenstvu i Kalicupjesniku, kojuj je gosp. nadžupnik Kalac odgovorio krasnimi riećmi, koju su iz srać izlazile i u — srać : zalazile. Niti napitnice gosp. Haćeka ne smijem zamućati, koji je u ćoskom jeziku odgovorio zdravicom gosp. Bogataca u slavu J. A. Komenskoga. Navćam takodjer, da se je pjevalo prvi put pjesmu Praradoviću : „Moja ljubav“, koju je uglašio gosp. Brajša. Melodija kratka ali tako krasna, da su mnogomu srazu na oći doćle. Opatovala se je više puna. Dakako da ide za to velika ćast našim uđiteljem-pjevaćem, a osobito „naćem slavnom“ gosp. Valentiću. Radost doapjela je na vrhunac, kad je u veser pripio i naš dićni go. dr. Trinajstić, koji podupira sve što je liopo i dobro, i koji je osobiti prijatelj škole i uđiteljstva, što je i krasnom zdravicom uđiteljstvu pokazao.

Ođpjevana bijase i carovka prije razstanka, koji bijase težak, jer se dićlomo sa braćom i prijateljima, sa kojimi provedemo ovom zgodom nekoliko krasnih sati.

Kod ove prilike sabralo se 2 for. 60 nov. za „Bratovćinu hr. ljudi u Istri“ i 2 for. 80 nov. za društvo sv. Cirila i Metodja, koji novac Vam gosp. uredniće ovdje šaljem, da ga izvolite dostaviti na dotićna mjestia.

Razgovor

medju Lukom i Martinom poli Pilja u porećkoj Novojvsi.

Mart. : Kako je kumu Luka, kako ti služi zdravlje?

Luka. : Za zdravlje dobro, a za drugo nbojo i oholo, kako i svi drugi.

Mart. : Ti uvijek tako govoriš, ali svaki ne razumije kamo to gre.

Luka. : Vidiš, dan današnji vas avit stoji na himbenosti. Sluga bi ais biti kako gospodar, slućkinja kako gospodarica, težak kako kmet, a kmet kako voliki gospodin; on bi se lipo stia nositi, živiti bi stia dobro, tako bi stili svi, a rendite us manje, spežo jednako, ter na ovaj naćin se svit vara, iz toga postane rovinia i zlo za sve.

Mart. : Sada sam razumije; zato dakle kaćer je lani upuhnja 3000 florina a Rigo 82.000? Hvala i ćast budu našem glavnom gradu Poreću!

Luka. : Mi je drago, da si me razumije, kako svaka stvar će svojo mieto. Vidiš, da oni kmeti, koji su još po staru drže, su kripi i sami gospodari svoje kmećine, a drugi, koji se drže tobože na modernu, su propali, i gospoda iz Poreća im su stavili prid vrata od ćrljenoga ćoljena kmećina. Po momu razumu svaki ćovik bi se moral zadovoljiti svojim stalićem. Ter ao i u oćenaću moli : kruh naš svakidanji, daj nam ga i danas. To će reći, da meni daće moj kruh i moje življenje kako kmetu, polag moga primoenja, drugom kako težaku, trottom kako arćizmu, ćotvrtom kako gospodinu, ali svakom volag svoga pravoć nja. Sadašnje vreme, aće se natanako ne pazi na svaku malu stvar, brzo se gre ćud, pošto u kući je uvijek da potriba a vrh toga i plaćla imamo volika. Zato ja sudim tako, da sam kako i zidar na visokoj armaduri, dokle on gre oprećno po daaki, je siguran, ali ako nesmotrono vrže nogu van iz daske, finil je zidar.

Mart. : Da, ne zabi na kojoj si, da nebi nego predani ki smo plaćali 70 po sto adicijonale za razšćenje ćimitara, pak ni danas dovrćen nije, i kako ni se vidi, prije nego bude, ćemo ga morati s draćanci zagraditi, da nebudu blago gazilo po naših pokojnih.

Luka. : Nu, da kamo je pošlo onih 7000 florina, ća smo platili za adicijonale?

Mart. : A što sme rekli prijaj? Nićto i pojili komićioni, nićto su porabi u druge svrhe, neki opot govore, ć nekoi još nisu platili, koji imaju utćine platiti za to, a nas siromale i beñi brzo stiali.

Luka. : Kad su bili već toliki komićio na njem, da bi mu bili makar ć lipu formu, ka se groblju pristoi, tako su učinili, ka spodbodu sađnj kodoj stopi. Nego da bi i takovoj jedan put svrćili; ali zidari naprid n moru, pošto u kasi beći njo.

Mart. : Ma ja sam ćija reći drugu opt najmo, da te faroć zaprići, jer da pogiboljno, da se srući, dakle iz toć se vidi, da nete da imamo plovian pošto u našoj Novojvsi ni van iz n za njega mista nije; beći takodjer komunu nije, da se naćini, ako r će se zaponja ili prodado finidu, ć jedan put bude onoga, ćija je.

Luka. : Šada razumijem njihove besid da oćećda unaprid te zapovidati sa gvodica. Njihova ćolja je, da se u stvaci gore, kako u Italiji i da se pr ganjaju i kod nas popi, kako va t blaćonoj semilji; da se ljudstvo poi vindi, da postane sužanjstvo, kal bijase u prvaićem vrimouu.

Mart. : Kako vidim, za nas se nić noskr!

Luka. : Da, osobito potlo zadajih bel taćionji se je sve proti nama zarotti ter se nastoi, da se sami medju s bom taremo.

Mart. : Nesabi svoju. Ča nisu bili ono zime predložili u komunskoj sedu da se ustanovi, da ako se komu lo posiku, da mu svi kmeti akupa ćkuo platimo; ali ipak se je našć niki p ćtoni ćuhior, koji se je temu protiv!

Luka. : Hoćeć li zlobionji namire? Ne li se ćoglo dogoditi, da ki god b ćini sam svojo lozo posidi raći mruću proti našoj stranki, ili da mu je p triba beći, pošto je siguran, da onal mu ne uzmo grozdio ni grad ni p ronospora, i da to mu biti podpuć plaćeno.

Mart. : Vidim i ja, da je sve proti na naperono, i svu onu zloću i mrućju koju oni imaju u svomu srdou, prišćavaju nam!

Luka. : To je civilizaojia?

Mart. : Pred šest sedam lit nazad e do malo, kmeti na Višjanććini, ke su daleko od škole, i na Baćvanćiti koji je nimeaju, imali su pod plaću n kega ćovika, koji je njihovu diću i selih podučavali sćiti, piasiti i raćuna sada već toga nesimju, jer su ga na neprijateljji stavili u zatvor.

Luka. : Ja bih roka, kako je moga pri po selih podučavati diću, da mu more dopustiti to i sada, nego na eusedi iz protivioć ljubavi, koju ima prama nami, nebi rada, da se na dića nauće svoj raćun; bi volio, i oćtanu glupi u tmini, kako su b njihovi stariji, da neznađu svojo glavnu vladati, nego da drugi e njia vladaju.

Mart. : Ja vidim, da roditeljem po z konu bi moralo biti slobodno svojo diću podučavati, kako ki more, poć škole nimaju, dapaće držim, da je stvar hvale vridna, da si sami za nj nauć ćkrbe, kada nima zato spežo komun ali provincioja.

Luka. : To je valjda zato, što onaj ćovi nima svedena sa uđiteljovanje.

Mart. : Da, ter po gradovih koliki si koji imaju samona, zato svedeno daju leiojo po kućah; ali snać ć ć ti još reći, da je u potribi svak oružjo dobro. Ipak u Poreću je škole ićpatur, bi se moga potruditi, da vid kako i ć em se dića podučavaju.

Luka. : Vidiš, kako se poznaju ropi o sađnjih balotćionji.

Mart. : Posmajem je sve to dobro; a ipak mi se ćini, da potlo nam je nić laglje, jer prijja to je svaki izmihav od najmanjoga njihovoga cavatina d najvećega butigara i gospodina. Ak ai doća u Poreć, nisi bia siguran, ć ćeć poiti doma, da to neoudru, to i je bilo hvale, nego da smo u Turako zemlji, tako da se nije moglo već fi viti. Boga hvala sad smo malo ve na miru, akoprem nas još tuku, sam na drugi naćin. Nego svedeno je go spodareko koristić ovi balotćionji s mnogo se uise tjevd providnoć Doćja Kad bi se bilo prijja do toga doćlo oni bi bili bolje gospodarići, nebi e bili za svaku duga naprtili, nebi go opodala bila svedovala sada e njima njihovim imanjem, i svedeno bi bil proćiviti; ter vidiš, kako se sada bolj gospodari i svedeno se pomoru dokl imaju na što.

Različite vesti.

Luka: No, hvala Bogu, sada imamo naših ljudi u Poreču i Beču, ki nas dobro razgovaraju i brane, i čim dalje tim više čemo ih imati.

Mart: Nekoji govore, da nam je svojedno, da je u Beču Laginja ili da bi bio Kamalič.

Luka: To ni istina; ter znaš, da deputati od talijanske strane nisu stali uz nas, da se neodpro put talijanskome vinu u naš stat, ako i nebi bili nič učinili, našto kamo ih više, tamo pada; ma se vidi, ki brani naše kmetkove interese. Radi toga čina vina je pala, još ga je poln nas dvi tretine sa prodati, sad naprid će nahrupiti bira, a mnogim će vino sa priko ostati, onda alabo sa nas brižae.

Mart: Pravo je pravo, sad da je došć Kamalič u Beč, on bi bio drža e gospodom, jer nema, da je siromašnina. A naš Laginja je i sam potekla iz kmetkove kuće, pak je vidia i čuja kako se mi drugi mudimo i trudimo. Njega boli naša muka i naše trpljenje, pak nastoji, da nam se pomože.

Luka: Pak niemo ni mi kmeti sami, ki trpimo, ter znaš, šta se je dogodilo našemu ljubljenemu Spindiču.

Mart: Govorja nam a njim da, Bog mu daj eriču i zdravlje kad god je. On nam je rekla, da je pripravan trpit i najvode muke za naša drug, za svoj narod, samo da budemo pametni i pošten, da slušamo naše ljude i da budemo sločni i jedini.

Luka: Bog blagoslovia njega i njegove mudre beside.

Mart: Amen, kumo Luka!

Zapljena. Jučer naš broj "Educač" bio je zapljenjen radi drugog članka pod naslovom "Nemika kolonijalna politika u Austriji". Uredništvo priredilo je drugo izdanje, izpušivši zapljenjeni članak.

Župnički izpit položili su za porečko-puljsku biskupiju u Poreču dne 2. t. m. sljedeća gospoda svećenici one biskupije: Andrija Benigar župe upravitelj u Alturi, Anto Durych župe upravitelj u Pomeru, Fran Krušnik župe upravitelj u Premanturi.

Čestitaju erdačno našim dičnim svećenikom na položenom izpitu, želimo jim od srca, da bi brzo došli do stalne službe a da uzmagnu svimi silami povestiti se duhovnomu i tjelesnomu dobru našega nevoljnoga puka u onoj nesretnoj biskupiji.

Koliko nam je poznato, imade već do sada devet svećenika župnički izpit, koji uzalud usdišu za budi kojom župom, kojih imade po zadnjem šematizmu 18 praznih i to svih devetnaest hrvatskih župa.

Jac si ga i naopako, ako se Bog nesmiluje našemu siromašnomu puku u nesretnoj porečko-puljskoj biskupiji. Smiluj nam se Bože! Smiluj se nama!

Izlet u Divaču i Senožede. "Slovenska Čitalnica" u Trstu priredjuje dne 29. t. m. izlet u Senožede, dočiču u Divaču. Izletnici za Senožede doputovati će državnom željeznicom u 7 sati 50 časova u jutro iz Trsta do Divače, odakle će na vozovih u Senožede, gdje će biti zajednički objed u gostioni g. Musića.

Drugi dio izletnika t. j. oni za Divaču odjeljati će se letom željeznicom u 2 sata 30 časova po podne iz Trsta u Divaču, gdje će se sastati sa izletnicima iz Senožede, koji će se povratiti u vri gospodina Magana u Divači naproti krku.

Govori se, da će kod izleta sudjelovati i nekolicina naših boljih pjevača, što je hvaljevredno. Odbor pobrižati će se također za ugodnu zabavu u Divači, to se nadamo, da će se izletnikom pridružiti i naši rodoljubi iz Divače i okolice.

Plemeniti darovi. Veleč. g. Karlo Miklavčić, župnik u Zminju, podario je društvu "sv. Cirila i Metodaja" kroz osam godina prištedjenih u letri for. 100 na čast slavenskim apostolom, koji neka izprose milost od Boga, da se u sv. vjersi slože slavenska plemena.

Veleč. g. Ivan Cotelj, kapelan u Kanfanaru, podario je istomu društvu za 28 klg. raznovrsnih knjiga, medju ovimi i molitvenika, izraziv želju, da bi se to knjige podijelile medju nevoljnima Slovenoi u Koruškoj.

pak nedao Bog ni unapred, jer je lani na njekim mjestima avo izgorilo. Nego što nas najviše strah, jest sliokera, koja se je lanjske godine u Puntarskoj občini pojavila, a ove godine, kako kažu, već dosta velik prosto okružila, tako da će po izvaji vjestača doskora cijeli otok biti poplavljen tim božjim bičem, proti komu pomoći nema. Poduzelo se je zbilja neko mjere, da se širenje sprječii, ali nas je strah, da sve to neće koristiti, jer smo si na otoku na bilnu, a ljudi treba da jedan s drugim obće, pak opet nije isključena mogućnost, da nje neima i po drugih občinah, samo što se još možda nije opazila. Za cijeli otok alabo, ali na Punat po gotovo, komu je vino i ulje možo sa kazati jedini prirod, pošto tamoušnje poveo kamenito tlo za drugo i nije. Preporučimo sa svemogućemu Bogu, koj sve možo, jer drugačije lošo i naopako.

Od voća, koga se u ovoj občini još najvje na otoku proizvadjaju, je malo. Jabuke na buđa ni jedne, nu to bi se još pregorgjelo, jer ono običaj svake druge godine obroditi, a lani bilo ih dosta, nu strah nas je, da ih ne bude ni do godine. Naljale ih gušenjice i tako ih obrestile, da izgledaju kao po zimci. Trešanja je srodneje ruke, a kruškaka malo. Uljike ovatu, da je milota, samo da Bog uzdrži plod!

Još ču vam nešto pobližega javiti o ostavčini pok. Sudiča, odvjetnika u Zagrebu, a rodom Dobrinjom, o kojem ste u kratko već izvjestili u "Našoj Slogi". Leti ostavio je baš sjajne štipeidije za svoju rodbinu. Sve svoje imanje, sastojede iz državnih obveznica, iz uložaka pri rasnih štedionica i iz privatnih zadužnica, pušta dosmrtno svojoj suprugi, nu poslje njezinoj smrti imade se sve to oskompovati i noveč predeti e. kr. namjestništvo u Trstu, koje će ravhati štipeidijami. Ove će pako biti tako uređene, da će dieto (dakako samo iz obitelji Sudič) čim stupi u pučku školu, uživati odmah 800 for. godišnje podpore. Kad predje u srednju školu 400 for., a na sveučilištu 500 for. Svakomu je stavljeno na volju, da si izabere stališ po volji, neizključiv niti liepe umjetnosti. Pokojnik je time htio posve obezbiediti život učećemu se mladici, da mu se ne bude trebalo boriti za svakdanji obstanak, već da se posveti samo nauci, što je on bivši od posve siromašnih roditelja, najbolje iskustio. Da se pak nedogodi kekva pomutnja u dieljenju tih štipeidijah, sastavio si je ego zakladnicu. Jedino da obitelj Sudič izumre, tad puća polovicu svote rodnog občini Dobrinj, koja ima uređiti od toga štipeidije za učeće se najsiromašnije a najbolje djake, a drugu polovicu carskoj ruskoj akademiji za unapredjivanje književnosti, imenito hrvatske. Računa se, da će biti oko 80 hiljada ostavčini i sretan onaj, koga takav štipeidij zapade. Množili se u našem narodu takvi dobročini!

Iz Oprtija polovicom junija. Gospodu apopala drhtavica zbog izbora. Kmetovi poštenji odbili su odlučno s njima kompromis, znajući, da bi se starim lijami ostali kratkih rukava. Što da čine sada gospoda? Ne fali ako ne da iz koža skoče; vide, da njim je voda do ustiju došla, pa se hvataju svrga i svašta, samo da si vladu produlje i spase. Običnoko glavarstvo neće da dađe prepis liste, akoprom mu je naloženo, da ga mora dati, ono rekurira na više oblasti samo da izbore zavleče. Ovdje se namiče pitanje: našto kratki običnoko glavarstvo propis liste? Ako je lista u rodu, bili propis liste mogao što naškoditi talijanskoj stranki? Nebi. Nu bit će protivno; lista je vedim dielom iskrivljena i stoga kratki običnoko glavarstvo propis liste, znajući, da bi naš šteti kmetovi zahjivali ispravak. Običnoko glavarstvo vidi, da poštenim i zakonitim putem na možo do pobjede talijanska stranka, te se služi stoga svakovrsnim spletkarenjem, strančarenjem, zadirivanjem, nu bit će i tomu kraj. Gospoda bježo kao mahnila od Iruda do Pilata; mame, obećavaju, mažu, lažu, orne, nagovaraju. Da bi mogli doč laglje do pobjede, nastoje podkupiti vekoje naše pravke iz Gradine i Zdrnjačine, i reč bi, kako kola glas, da u tom postu uspravaju. Da jim bude pobjeda što sjogurnija, stavili su se pod okrilje gospode bujske, koja jih u tom nedietom postu pomažu. Govore, da ako izgube sada obdino Oprtalj i Pomjan, da su izgubljeni, i s toga, da će sve moguće učiniti, da predobiju. Da koga laglje primamo, čine gospoda nekakovo isleto. Tako n. pr. da će učiniti budućie subote (18. t. m.) izlet na Brezovicu s Mikulčić. Tamo da će doći dva velika gospoda iz Buja i iz Oprtija, i tuj da se s'frajat". (Nije ih bilo. Op. Ured.)

Slobodno idi gospodi bujskoj "frajat", al neka ostanu samo kod "frajta", da se nabi možda kajali radi isleta. Što će na Brezovici raditi? Ili možda misle Mikulčića i ostale Brezovčane "frajom" omamiti?

Ne vjerujemo, da je Mikulčić tako nizko spao, da bi se pustio od gospode nasamirati. Nok dobro promislil on i svi ostali, da je bolji dobar glas, nego s'latan pas". Brezovčani! Kod zadnjih izbora sa Boč ste se baš vi kravimi glavami iz Oprtija vradali, pa zar tako brzo da biste pozabili na tu uvriedu?

Poklenje nok vam bude pred očima, a za sladko besede Talijanaca, koji vam nisu nikada ništa dobra učinili, nu marito. Prodancu reč bi, da će biti najviše na Zdrnjačini, gdje da će "Legia nazionala" sazidati školu. Nu to će biti samo udiča za uloviti neuke i lahkovno seljake; prodanca biti će i na gorenjem i doljenju Krauu, gdje se seljaci još uvijek klanjaju gospodi; a neće fali takovih ni u Očpiću, gdje još uvijek slušaju avoga krivoga proroka.

Iz Pule mjeseca jultja. *) Posli toliko lita sastao sam se ovdj u Puli sa prijateljima iz Krmode, u baljanskoj (Vello) občini, koji mi se naplakao, a ja vam po kmetsku njegovu tužaljku poštom šaljem. On mi je kazao, da njihovo selo je veliko, da ima priko 50 kućnih brojeva; bližnje njima selo da je Golaš, da su svi ljudi kmetkoga stališa; ljudstvo da ne pozna drugoga joxike, osim svojega hrvatskoga, izuzamši malo iznimke nekotjih mužkih glava, koji su bili vojnici, i malo drugih, koji su se nešto naučili talijanski za veliku svoju potrebu. Da u Bale plaćaju velike namote ne samo na zemljarinu, nego i na domaćo životinje, naimc: na govoda. ovoc, koenje i osle, za orkvu i školu, što ju sagradili; da za prvu neželo, ali druga ništa da im nekorišti, pošto su daleko i nauk da se u njoj drži samo u talijanskou jousiku; gdi je učitelj ne samo Talijan, nego i tudjinac Kazao mi, da njihov župnik je Rovinječ, da je već dugo vremena kod njih, i da znado za skrajnu potrebu malo hrvatski, to da bi se i njim zadovoljilo, kad neima boljšega, samo kad bi ih hotio po svojoj dužnosti služiti barem u izpovjedi i u vjeronauku djeca, a ostelo da bi se pomoglo, kako bi mogli. Kapelan da im je nekli mladi Rovinječ, koji bijaše fratru u Italiji, koji norazumije ni riječi hrvatski, niti se brino, da bi se naučilo. Radi česa, da njima nemože u ničom pomagati, ako ne da dočje kakovu nedilju u Krmode, da otdiča sv. misu.

Sada u vazmenu vrjmenu, (osobito žene) koje meznaju nimalo talijanski, moralo su na izpovjed u Kanfanar ili u Savientu, a djecu i bolešnike da kapelan izpovjeda kroz tumačitelja. Liepo li izpovjedi, jeli? Da najprija čovjek povjeda svomu susedu, a kojim morda živi u svjadi i mržnji, a ovaj svećeniku. Radi česa, mi reče, mi Krmožani smo se potužili, ali nam se je reklo, da mi neplaćamo ni župnika ni kapelana. To je istina, da neplaćamo ni jednoga ni drugoga, kako ni Talijani, ali tko ih plaća za nje morao bi za nas! Dakle za nje so skrbi, a za nas posve ništa, nego da plaćamo životu i davke, da dajemo našu mladec u vojniko. Ili morda se skrbi sa nas tim, što dolazi kakav dan po osam žandara na ogledu (jer se ovdj sastaju patrolje kanfarska, savienaska i baljanska) kano da bismo mi bili najveći slobodni, što hvala Bogu niemo. Dotle naš kmet.

Sadu očekujemo, kako će se poznati svećenik iz Poreča javiti u "L' Eco del Littoral" ili u "L' Istria", (a to zato, jer "dovo il dono stulo, la lingua batte") da pobje tobož našega dopianika kako nije istina, da se u Krmedu izpovjeda pomođu tumača, nu mi ga čekamo mirno dušo. To navudjamo samo za to, jer je predani redčni svećenik, hoteci pobiti njeku viost iz istoga mjesta u časopisu "L' Istria" prvnuo nobo i zemlju, a izpravio nije ništa, jer istina ostaje uvijek istinom. Svećenici, koji bi izpovjedali pomođu tumača, i koji nobi mogli dati nekakva nauka našom puku, radi nepoznavanja njegova joxike, bili bi ozir svećenici istarskih talijanašom. Sad se uzi na sva usta hvala, da su činili Spindič sa službo sknituti, da su činili našo čestite kmetove i druge zventoriti za višo godina; svuda i svagdje da za nas onoglasili i pogrdili. Ti ludjaci govore našom puku, da su nas predobili i unapried da će nas predi volja htjeti biti Hrvati, jer da normalizimo podpore kod nijedno oblasti. Da eto toliko plitko glavu, tim sami još izpovjedate. Šta nevidite, da svaki dan zemljisti gubite i da napokon sami ostajete "bufonirani". Niate nas vi ni drugi e tim ni potukli ni pobjedili, jer mi smo živi i zdravi. Znajte napokon, da pritumate jač, sve to više skače.

Franina i Jurina

Fr. Kamo Juro s vozidom i vridom?

Jur. Grem u Kaštilir po toltiar fermentune.

Fr. Hodi dragi ti u Rakotole našemu Mandičini, jer oni mrkanat u Kaštiliru je zapra butiga, on plaća patentu samo za biti u listah.

Jur. Ča triba patentu plaćati sa biti u listah?

Fr. Kad čovik nima imanja i neplaća šturu na svoje ime, triba da se on kakov god način iznjoša.

Jur. Kad se toliko napije sa biti u listah, mora za sigurno imati svoju koriat.

Fr. To je njegov posal.

***

Jur. Ma krađu niki ljudi Bogu vrimo va našoj podčestarije.

Fr. Na kakovu fozu pak?

Jur. Vajke imaju niko šeduto šekrete, jašu Martinovega Isča, zakupo malo prazno slamo iz njihovih još praznih glav za ono puljsko blago, da nobi još krapalo.

Fr. Donko te su lipi prezantanti?

Jur. Prezantanti dugouhatoga Martina; prezident im je suri Prčković, konsiljeri čoravi Gizović i moj lipi ženo, a škričan niki Zohlivoi.

Fr. Po svetu barilu, sad sam siguran, da će Martinov poluhač vrad krepoti od same suhe slame.

***

Jur. Kadite poli vas koga va erikvi s tamjanom?

Fr. Bila je užanca, ma su ju pustili.

Jur. Zaš pak?

Fr. E, oni, koga je tokalo, nedodje va orkvu, jer mu smrdi popovski tamjan, pak se pusti incenzati doma e prahom.

Jur. Kako to?

Fr. Miesto dobiti tamjan va erikvo, se pusti doma podprašiti od svojih beršaljeri, da mu moraju biti brkvi i danas prašni.

Jur. Voro je to nika nova užanca pokaditi se, lego diferendija je ta, da eto prah i beršaljere platili vi.

Do sada se još iste bolesti neopaža,

Do sada se još iste bolesti neopaža,

Do sada se još iste bolesti neopaža,

*) Tiskano kako je pisano, da osokotimo i druge na dopisivanju, te da se vidi, kako čudim jezikom govori naš puk na Puljčini. Op. Ured.

